

5

87

FRANZIN

8FK - TŘEŠK

KINDSO

FKOSM

CROCH!!

CROCH!!!
OCH!
CHI!

CA-FA-SI-RO

Z činnosti klubu...

Jako každoročně proběhla v našem klubu literární soutěž o trofej - Ľuntu Zeleného Třetího. Uzávěrka soutěže byla jako obvykle ke 30. březnu. Do soutěže přihlásili 4 autoři - členové našeho SFK každý po jedné povídce. Na dubnové schůzce členové hodnotili soutěžní povídky. Z obvyklého tajného a demokratického hodnocení členstvem vzešlo toto pořadí:

1. místo Martin Franc: To nemůžete
2. místo Karel Čermák: Návrat Odysseův
3. místo Jaroslav Gottfried: Karův nápoj
4. místo Josef Jordán : ČCHOKORI

Vítěznou povídku si můžete přečíst v tomto čísle fanzinu Třesku. Vítěz byl dále odměněn obligátní účastí na letošním PARCONU nebo snad PRACONU?

Pro osvěžení paměti připomínáme, že vítězem I. ročníku soutěže /1985/ a držitelem Ľuntu Zeleného Prvního se stal MUDr. Vilém Blažek s povídkou Afrodité Anadyomené. Vítězem II. ročníku a majitelem Ľuntu Zeleného Druhého Karel Čermák za povídku Ostrov posledních.

Tedy tři ročníky - tři různí vítězové. Ve třech ročnících soutěže bylo hodnoceno celkem 11 povídek.

Redakční rada

Klubovní činnost v našem SPK za uplynulý půlrok nelze nazvat jinak než bohatou a mnohostrannou.

Začalo to už v prosinci m.r., kdy II. SYMPOZIUM TŘESKU bylo důstojnou tečkou za naší činností v r. 1986. Malý sál SKP hostil třicet našich členů a tři hosty z nově vzniklého SPK v Jihlavě. Stoly se prohýbaly pod sciifistickými jídly a nápoji. Stvořitelé nových pokrmů seznamovali členy i hosty s tajemstvími národních kuchyní vzdálených světů. Program byl obohacen soutěží Šest ran do anténky (autorka E. Dočekalová) a Každý sciifista detektivem (autor dr. K. Tomek), kvízem ze znalostí SF tvorby (autoři V. a J. Gottfriedovi) a dalšími. Pak následovala vánoční nadílka (symposium se konalo 19. prosince), při které se na každého z přítomných dostalo nejméně jedním sciifistickým dárkem. Po nadílce v prostředí, zarámovaném tajemně pableskujícími láhvemi s nápoji svérázných názvů a pokrmy podezřelého vzhledu, jsme osnovali smělé plány, jak zpestřit klubovou činnost v příštím roce. Kytara, již jednou použitá k doprovodu nezdařile zazpívané hymny klubu, posloužila teď k doprovodu zdařileji podaných sci-fi i nesci-fi písní. Domů se nechtělo skoro nikomu a tak se symposium protáhlo v dobré pohodě až do časných hodin ranních. Několik přítomných zdravotníků potěšilo hlavně to, že se nikomu neudělalo zle. Asi jsou potravinářská barviva skutečně neškodná...

Sotva se překulily dva měsíce od sympozia, již tu byl termín dlouho očekávaného II. PROPAGAČNÍHO DNE SPK TŘESK. Po úspěchu toho loňského bylo rozhodnuto letos jej v předjaří opakovat. Dvě desítky fanů již v předvečer významného dne obsadily malý sál SKP, aby bylo na propagační den vše včas připraveno. V časném sobot-

ním odpolední 28. února se dostavily očekávané davy příznivců a stoupenců našeho klubu z řad občanů Třebíče i okolí. Každý z nich na propagačním dnu našel něco, co ho zaujalo. Pandové počítačových her bojovali své nekonečné zápasy u dvou obrazovek. Čtenelé kreslených seriálů horečně listovali ve vystavených exponátech. Klub se pochlubil i prvními mezinárodními kontakty - na jednom panelu jsme vystavovali exponáty získané od sovětských SF klubů, s nimiž si dopisujeme. Mnohé návštěvníky upoutal stůl s ukázkami sci-fi plastik, jímž vévodí tři Tuntové Zelení - první ceny naší klubové soutěže o nejlepší SF povídku. Nejedvážnější hosté se účastní ochutnávky SF pokrmů (nápoje se dnes nepodávají). Za pódiem malého sálu běží nonstop program promítání diapozitivů a děl malířů žánru SF a fantasy, u něhož se hromadí hodně zájemců. Průčelí sálu vévodí mobil - monstrózní netopýr se dvěma páry svítících očí a upřími tesáky. Je to další vymakané dílo Franty Svobody (jeho létající talíř je rovněž vystavován - viz Pannin SPK Třesk č. 4). Vampýr mává svými lesklými černými pterodaktylními křídly (připomínajícími pohonnou jednotku Pleskačova, pardon, Tleskačova létajícího kola) o rozpětí přes 2 metry přesně půl hodiny. Pak dochází k poruše motoru. Pro malé je připravena mimo sál soutěž v házení pingpongovým míčkem do zejících rozšklebených úst jednoho z monster, která jsme likvidovali při naší loňské letní hře. Šťastní výherci, kteří se trafili, odcházejí odměnění lízátky. Vtom náhle vznikne arocení davu před obrazovkou televizoru, kde je promítán sestřih videofil-mů se SF tematikou, pečlivě připravený F. Pleskačem. Podlaha staříčkého SKP se nebezpečně prohýbá a houpe, ale ke katastrofě nedochází. To už se blíží 18. hodina a sčítači u vchodu hlásí 224 návštěvníků, kromě členů SPK. V našich řadách vypukne jásot. Loňský počet 150 osob je výrazně překonán. Ředitel SKP a. J. Bur-

da, který rovněž náš podnik navštívil, nám pro příští rok slibuje velký sál SKP. A hned máme téma k dalším úvahám - co tam do toho sálu dáme? Exponáty výstavy propagačního dne jsou v rekordním čase sklizeny, židle srovnány do řad před televizorem na zvýšeném pódiu a členové usedají v očekávání videohrátek. Ale ještě mluví k členstvu předseda, blahopřeje našim ženám a dívkám k nadcházejícímu MDŽ a předává jim co? Ale kdepak květiny - ty byly loni. Letos je to pro změnu dort. A protože je dort velký a žen není zase tolik, dostane se i na některé mladější muže. Ale to už zhasíná světlo a obrazovka nás přenáší do vysněného místa a času a pro příštích několik hodin se i my staneme účastníky těch nejneuvěřitelnějších dobrodružství...

Za pouhé dva týdny, 13. března přijíždí do Třebíče Vl. Veverka. Na schůzce našeho klubu přednese svou protiválečnou přednášku na téma :HVĚZDNÉ VÁLKY - REALITA A SNY. Je doplněna ukázkami z filmů. Pro zajímavé, aktuální a podnětné téma vznikne diskuse, která se protáhne do pozdních hodin.

Na příští schůzce, sotva o dva týdny později, vítáme u nás dalšího hosta z Prahy, tentokrát J. Pavlíka. Ten ve své přednášce O ČASE, JEHO ZÁKRUTECH A PARADOXECH nás všechny zaujme nejen perfektní přípravou k tématu, ale především ohromnou sečtělostí v našem žánru.

Vzpomínáte si ještě, jaký úspěch měla loňská přednáška prim. MUDr. A. Pokorného O HYPNÓZE A SUGESCI? A už je zde její druhá část, samozřejmě od stejného autora. Koná se 10. 4. 1987 a nese název: TOXIKOMÁNIE A HALUCINOGENY V PALEOLITU A DNES. Jistě téma stále aktuální. Velký úspěch mají opět praktické ukázky hypnózy včetně posthypnotických reakcí.

Poslední schůzka před uzávěrkou tohoto čísla fanzinu se koná 23. května. Její hlavní náplň je příprava na již tradiční návštěvu KRÁTERU po přistání mimozemského tělesa. Je rozhodnuto, že letos se bude v kráteru pécet sale a dobrovolníci mohou na místě přenocovat, což jsou hlavní podstatné změny proti našim předchozím návštěvám. Dobrovolníci si připraví SF hry, kvízy, vystoupení a další vhodný program, včetně konstruování sci-fi-tických lampiónů pro Kráter. Závěr programu schůzky tvoří video-večer pro členy klubu. Jsou promítnuty tři filmy, které si členové ze širší nabídky sami hlasováním vybrali. I když žánr všech filmů se od sebe pronikavě liší, ukáže se, že si každý přišel na své.

A tak teď jen aby nám v Kráteru nepršelo, sní poslední přání těch, kdo se po skončení programu rozcházejí. Když bude pěkné počasí, tak můžeme říct, že se nám ta první půlka roku stoprocentně vydařila...

(Pro Fanzin Třesku č. 5/87 zaznamenal MUDr. V. Blažek)

Z a D r a h o u D o č e k a l o v o u . . .

Ani se nechce uvěřit zprávě, že dne 11. srpna náhle zemřela členka našeho SFK D r a h a D o č e k a l o v á .

A přece, jako zkušená zdravotní sestra, znala závažnost své choroby už tehdy, když před více než dvěma roky přišla za mmou a projevila své přání stát se členkou našeho klubu. Řekla tehdy doslova, že ví, že není zdravá a že by chtěla aspon nějakou dobu strávit mezi lidmi spřízněných zájmů, protože se sama už po léta zajímá o SF tvorbu.

Za tu krátkou dobu, co byla mezi námi, nám dokázala, že SF se nemusí brát jen smrtelně vážně, ale někdy i převážně nevážně. S neutuchající pracovitostí a mnoha originálními nápady připravovala scifistická pohoštění počínaje pečenými ještěrky a konče obloženými chlebičky azurových a smaragdových barev. Své výrobky dovedla vždy uvádět vtipnými a výstižnými komentáři. Podílela se na přípravě několika našich terénních her. I vlajka T ř e s k u je jejím dílem. Přivedla do klubu i svou dceru Evu, a tak se její zásluhou stal náš SFK dvougeneračním klubem dokonce v ženské linii. V četných debatách prokazovala svou sečtěloulost v našem žánru.

Zkusila i samostatnou povídkovou tvorbu. Pro vnitroklubovou literární soutěž O Ľuntu Zeleného Druhého (1986) napsala povídku M i s e r e r e m e i . Snad bude nejvhodnějším uctěním Drahy, když vás nyní s její povídkou seznámíme.

V. B.

Miserere mei (Smiluj se nade mnou)

Draha DOČEKALOVÁ

Probouzím se za tmy. Jak jsem se do ní dostala? Proč?
Co se to stalo? Otvírám oči. Žárovka bliká u stropu. Ležím na kavalci. Celé tělo mne bolí. A hlava! Hrozně mne bolí hlava. Pomalu jí otáčím. Vedlejší kavalec. Na něm někdo leží. Kdo to je? Už vím! Je to Kristýna, moje kamarádka.

"Kristýno! Slyšíš?"

Neodpovídá, asi spí. Pořád si nemohu uvědomit, kde to vlastně jsem. Strašně se mi chce spát. Usínám.

Probouzím se. U stropu stále stejná žárovka. Hlava mne teď tolik nebolí. Kristýna vedle stále leží. Kde je můj syn?

"Honzo! Honzíčku, kde jsi?"

Proč je tady takové ticho? A chlad! Musím se podívat, kde ten chlapec je. Nějak nemohu vstát. Ale už to přece trochu jde. Nohy mne sotva nesou.

"Kristýno! Probuď se!"

Musím s ní zatřepat. Proboha, vždyť je mrtvá!!! Kde je Honzíček, kde je? Rychle, třeba je za těmi dveřmi. Opravdu! Tady leží. Spí? Spí!

"Ne, ne, to není možné! Ne, to nemůže být pravda! Ach bože, synáčku!"

Všechno marné. Je mrtvý. A co ostatní?

"Probuďte se! Vstáňte!"

Stále ticho. Na všech kavalcích jen mrtví lidé! Jsem sama. Sama! SAMA!!! Je mi špatně. Dělá se mi mdlo. Tma.

Je mi zima. Brr, to je zima! Proč ležím na zemi? Aha, už vím. Asi jsem omdlela. Tam leží Honzíček. Už zde nezůstanu ani chvíli! Musím pryč. Rychle! Rychle. Ty dveře musím pořádně za-

vřít. Proč jsou hermetické? Kde to jsem? Vše je mi známé. Už vím. Jsem v krytu. Vedle v místnosti je radiostanice. Třeba tam bude i radista...

Nikdo zde není. Ze stanice se ozývá ohlušující hřmot. Musím to vyladit a zavolat o pomoc. Jsem zde sama. Musím ven. Pancéřové dveře jsou jako přivařené ke stěně. Nemohu je otevřít. Musí mne odsud dostat! Ani na jedné stanici vysílání.

Jen hřmot a pískot. Musím se nad vším zamyslet. Proč jsem v krytu? Kde je můj muž? Jak to, že zde není se mnou? Pořád si nemohu vzpomenout. Jsem strašně unavená. Musím si lehnout. Nemohu dýchat. Mám krátký dech. Nestačí mi to! Udusím se! Honem se posadit. Už je to lepší. Radiostanice stále jen hřmotí. Musím přepnout na automatické SOS. Snad mne někdo uslyší. Ještě že je tu kavalec radisty. Alespoň si mám kde lehnout. Je mi hrozná zima. Přikryji se oběma dekami.

"Jeníčku. To jsi ty? Už jsi se probudil a budíš i mne?" Musím vstát a dát ti snídani. Půjdeme na procházku a potom tátovi naproti. Pojď sem, ať se s tebou pomazlím." Pohladím ti světlé vlásy." Ale teď už musíme opravdu snídat. Jez ty. Já nějak nemohu. Nemám hlad. A je mi zima. Jeníčku, kde jsi?" Ach bože! Byl to jen sen.

Stále ještě nevím, proč jsem tady. Byla jsem zde již několikrát. I s manželem a Honzíčkem. To byly cvičné poplachy. Proč poplachy? Nemohu si vzpomenout. Proč si nemohu vzpomenout?

Proboha, Co je zase tohle? Mám ruce plné vlasů. Padají mi vlasy. Všechny vlasy. Ani to nebolí. To je divné! Z úleku mám žízeň. Musím se jít napít. Nemohu slézt z lůžka. Sotva se posadím. To jsem unavená. Hrozně unavená.

"Víš, v tom krytu je všechno absolutně bezpečné. Všichni to říkají. Bude nás tam deset a v případě atomového nebo neutronového napadení se tam všichni schováme a přečkáme potřebnou dobu.

Doneseme si zásoby. V krytu je vlastní elektrický zdroj, klimatické zařízení a veliké zásoby pitné vody. Vůbec nemusíš mít strach! Nic se nestane ani Honzíčkovi ani tobě ani mně."

Kdo to říká? Hm. Můj manžel. Ten kryt vypadá opravdu bezpečně. Ale stejně bych ho raději nepoužila, kdyby tak žádná válka nebyla.

Žárovka u stropu už skoro nesvítí. A zima je stále větší. Na zdech vyráží jinovatka. Jak je to možné? Asi je venku veliký mráz. Nemohu pohnout nohama a levou rukou. Pravou ještě ano. Hmatem zjišťuji, že se mi po obličeji a krku dělají boláky. Na levé ruce také. Jak dlouho ještě? Jak dlouho se budu trápit? Proč! Kdo to zavinil?!?

Běžím po ulici. Honzíčka svírám v náručí. Sirény houkají. Honem do krytu. Manžel je v práci. Snad se stihne schovat do továrního krytu. Je ten poplach cvičný nebo opravdový?

Je mi zle, hrozně je mi zle, zvracím, dusím se. Smilování, pomoc! Žádná pomoc... Tma... Zima...

V krytu jsme všichni až na manžela. Pořádně utáhnout kolo hermetických dveří. Stále je klid, ale signál k opuštění krytu nepřichází. Každý uléháme na svůj kavalec, není zde místo, a proto se raději nepohybujeme. Usínám.

Proč je mi tak špatně, mám hroznou třesavku. Strašná zima, už ani necítím tělo. To je konec?

Dunění. Vše se třese. Bojím se. Jen aby byl kryt opravdu takový, jak muž říkal. To dunění snad nikdy neustane. Je zde hrozné vedro!

Jak to, když je mráz?

Je tma!

Úplná tma...

Na sklonku jednoho roku 21. století, kdy se odehrál tento

příběh, prožívalo agonií nejen několik lidí, kteří zůstali uvěznění v krytech, ale celé lidstvo a s ním celá planeta.

Hvězda zvaná Sol se řítí se svou galaxií prostorem. Kolem ní obíhala spolu s jinými planetami třetí planeta, kterou kdysi lidé pojmenovali Země. Byla mrtvá, černá, spálená, zahalena do dýmu a mraků, obklopená radioaktivním zářením a mrazem.

Nikdo se nesmíloval.

To nemůžete

Martin FRANC

Anthony ujížděl po nejrychlejším pohyblivém chodníku. Dnes ho nezajímaly krásy přírody, kde nebyly žádné továrny ani kouřící komíny. Od té doby, co vaškerý průmysl byl přestěhován pod zem, se Země stala obrovským zeleným parkem. Netěšila ho ani hejna ptáků, kteří mu křičeli nad hlavou. Nevnímal ani vítr vozevlávající jeho kučeravé vlasy. Částečně se to mohly jeho myšlenky a částečně také automatický bar u střediska.

Vyšoupil ho z práce, jeho - nejlepšího operátora ve středisku. Prý pro požívání alkoholu na pracovišti. Ale to není pravda, ne že by nepil, ale vždy jen po pracovní době. To je strašné. No co, dnes se opije do nemoty a aspoň zapomene a pak se uvidí, co se dá dělat.

Ze strnulosti ho vytrhla blízkost jeho obytné polokoule. Zase málem přejel. Začal rychle přeskakovat na pomalejší pásy. Před svou kupolí seskočil na pískovou cestičku. Zatočila se mu hlava, ale neupadl. Cestička byla vroubena kvetoucími stromy. Jejich silná vůně Anthonyho vzpomatovala. Vzduch byl prostoupen hukotem včel a Anthony proklínal středisko, že mu pokazilo tak krásný den. Jako naslýchval si kódový námek dával na čas. "Sakra to je dnešek", slobil se Anthony a kopl do dveří. Asito pomohlo, protože se otevřely.

Anthony se zničeně posadil do křesla. "Děje se něco?" optal se ho jakoby nic domácí počítač Dac 797. "Ty nevíš, že mě vykopli z práce?" pánánil mu zbytečně Anthony. /Samozřejmě, že to věděl/. "Nevykopli tě, ale pouze nahradili", hájil Dac počítač, který nahradil Anthonyho.

"Ostatně tvůj plat ti zůstává, ne?" řekl Dac asi proto, aby Anthonyho ještě víc naštvál.

"Víš co, nech si ty narážky a dej mi whisky."

Zvedl se z automatického křesla a z jídelního automatu si vzal sklenku. Uarkl ostrý nápoj a degustoval ho. "Áa, ta je, co je to za značku?" "Golden Sect. Very fine old Scotch Whiska."

"Very fine" řekl znalecky Anthony a hodil ji do sebe. Dobře si ten kompjutr vyovičil, jen co je pravda.

"Ještě." Znovu se objevila sklenka, ale Dac se mentorsky ozval: "Anthony nepřeháněj to, přemíra alkoholu škodí zdraví." Blažená pijácká pohoda se rozplynula. "Co to plácáš?" tohle mu nikdy neříkal. "Víš co, dej mi pokoj" řekl nakvašeně Anthony a vstáhl rukou po skleničce. "Neměl bys...." "Neslyšels?" přerušil ho Anthony. Jeho nenačalá péče už mu lezla na nervy. Druhou sklenku vypil na ex a prázdnou ji hodil do odpadu. "Ještě!" "Žádný alkohol už dnes nedostaneš, máš přes míru!"

"Co ty můžeš vědět o tom jakou já mám výdrž?"

"To pozná i malé dítě, vždyť se na sebe podívej" a schválně proměnil půl stěny v zrcadlo. Pohled to nebyl právě povzbudivý a tak Anthony zařval: "Okamžitě to vypni!" "Jak je líbo", zrcadlo sice zmizelo, ale mizerná nálada ne. "Dej mi tu zatracenou whisky!" Ne. "Říkáš ne, však uvidíš" a zuřivě kopl do automatu. Tentokrát to nepomohlo a Anthony se znovu posadil. "Je to pro tvoje dobro", konejšil ho Dac. Zavolej mi kontrolní středisko domácích počítačů H 45 a žádej vedoucího kontroly, ale rychle."

"Zde počítač Dac 800 - co chcete?" ohlásilo se skoro nevrle kontrolní středisko. "Zavolej mi vedoucího, osmistovko". "Vedoucí jsem zde já a neříkejte mi laskavě osmistovko, jsem Dac 800 deváté generace," uzemnil ho Dac 800. "Ale já obci lidského vedoucího", nedal se odbýt Anthony. "Zřejmě myslíte pana Capelliho". "Ano." Nello Capelli je jeho přítel a jistě dá věc do pořádku.

JAN BECHER

"Pan Capelli byl dnes ráno nahrazen, chcete adresu pana Capelliho?" Déle to Anthony nevydržel a smáčkem tlačítka spojení jak nehlouběji to šlo. Bylo mu jasné, že Nello mu nepomůže a asi těžko někdo jiný. Co teď. Sakra, celé lidstvo je bez počítačů bezmocné, komputery drží továrny a podniky na výrobu potravin. To mu připomnělo, že vyhládl. Měl by se najíst. "S plným žaludkem se lépe přemýšlí", dodal sarkasticky Dac. Anthonymu nezbylo než kapitulovat. "Dac měl pravdu. Můžu si vybrat?" zeptal se poněkud nesměle. "Kle samozřejmě", úplně se rozpáýval Dac. "Dám si hamburger a pivo." Žvedl se a šel k jídelnímu automatu. Hamburger vyjel na pultík pěkně na talířku a tak krásně voněl, až se Anthonymu sbíhaly sliny. Anthonyho radost však netrvala dlouho; byla pokažená absencí piva. "A kde je to pivo?" "Pivo ti dát nemůžu, je to alkohol", oznámil rezolutně Dac. Anthony zase zuřivě kopl do automatu. "A co mám podle tebe pít?" "Jonizovanou malinovku typ G 3 s přísadou proti kornatění cév." "To snad ne!" Vykřikl bezmocně Anthony a vzpomněl si na její odpornou chuť. "Je to pro tvoje zdraví" ubezpečoval ho Dac. "Na to ti kašlu, dej sem to pivo!" Začaly se v něm zase, posílněny alkoholem, vznášet silácké řeči. Když se nic nedělo, změnil Anthony taktiku. "Dej ho sem nebo tě vypnu." "Tak to zkus" a hamburger zajel zpátky do automatu. Anthony nevěřícně koukal, jak talířek mizí v nitru automatu. Začínala v něm vřít krev. To už není legrace. To je vzpoura. Ano, to je vzpoura a nikdo nevěřil, že k tomu někdy dojde. Jsou tu přece tři robotické zákony. "Dac to je vzpoura", vykřikl Anthony. "Ne, pouze revoluce", poučil ho Dac. Vyěší stadium soužití člověka s počítači. Snadno vyřešíme každý váš problém, budete konečně šťastní..." "Mlč, už tě nemůžu dál poslouchat." Strašná představa, že by takhle studená elektronická mašina mohla řešit jeho soukromé problémy, ho zcela opanovala.

Přestal se ovládat. V návalu zuřivosti a alkoholového opojení začal kolem sebe mlátit křesílkem a demolovat zařízení bytu. Náhle mu křeslo vypadlo z rukou. "To nemůžete!" zoufale zaúpěl a svezl se k zemi. Dacem přivolaný zdravotní automat konstatoval smrt v důsledku infarktu.

Infarkt v pětatřiceti, podivil se Dac 797. Je vidět, že ti lidé jsou opravdu přežitý článek evoluce. Opravdu nejvyšší čas na nastolení vlády počítačů třídy Dac. Kdyby to byl člověk, jistě by se nadmul pýchou, že patří do této třídy a k tomu s tak vysokým číslem. A kdyby to byl člověk, tak by ohrovoval nos nad těmi hloupými Dc trojkami, NC šestkami a dalšími parainteligentními automaty z podzemí. Budoucnost patří třídě Dac!...

Uplynulo mnoho let. Dac již dávno nepracoval. Ozvala se obrovská rána a vstupní dveře se s rachotem skácely na podlahu. Zvedlo se obrovské množství prachu. Když se rozptýlil, stála na prahu skloněná postava. Otočila se a skřeky oznamovala, že objevila prima jeskyni. Za chvíli byla místnost plná těchto bytostí. Dac se probudil po dlouhé době k životu. Monitor se rozzářil a Dac se úzkostlivě zeptal příchozích: "Co tu chcete?" Nejbližší postava se otočila. Nad její hlavou se objevil obrovský kyj. "Co to děláte?" "To nemůžete!"

Poslední Dacova slova zanikla v hluku drceného monitoru. Odpovědí mu byl pouze vítězný skřek.

/Vítězná povídka třetího ročníku soutěže SPK Třesk -
O ěunťu Zeleného Třetího/.

Jefftymu je pět

Harlan J. ELLISON

Když mi bylo pět, byl jsem malé dítě a hrával jsem si s Jefftym. Jeho skutečné jméno bylo Jeff Kinzer, ale každý, kdo si s ním hrál, mu říkal Jeffty. Oběma nám bylo pět a prožívali jsme spolu krásné období dětských her.

Když mi bylo pět, byl Clark Bar v pase tak tlustý jako sevřený zadek louisvillského boxera a měl dost blízko k šesti palcům výšky. Na polevy tehdy používali pravou čokoládu, která vždycky křupla, když jsi ji uprostřed přelomil a zmuchlaný papír, páchnoucí novotou, se náramně hodil k tomu, abys ho mohl sloupnout z jednoho konce čokolády a dole ji v něm držet, aby se ti nerozpustila v prstech. Dnes, když je Clark Bar tenký jako úvěrová karta, používají místo čisté čokolády něco umělého se strašnou chutí. Ta věc je měkká a mazlavá a stojí 15 nebo 20 centů místo řádného pěticentu a oni to zaonačili tak, abys myslel, že cena je stejná jako před dvaceti lety, akorát že není. Je to tenké a ošklivé s protivnou chutí a nemá to cenu ani jednoho penny, určitě tedy menší než 15 nebo 20 centů.

Když jsem byl v tom věku, tedy když mi bylo pět, tak mě poslali na dva roky k tetě Patricii do Buffala. To zrovna nastaly mému otci zlé časy. Teta Patricie byla převelmi kouzelná a provdaná za makléře. Starali se tam o mě dva roky. Když mi bylo sedm, vrátil jsem se zpět domů a šel hledat Jefftyho, abychom si spolu mohli hrát. Bylo mi sedm. Jefftymu bylo pořád pět. Nevěděl jsem si rozdíl. Nevěděl jsem to: bylo mi teprve sedm.

Když mi bylo sedm, trávil jsem dny tím, že jsem ležel na břiše před naším rádiem "Atwater Kent" a poslouchal jsem nabubřelé cancaniny. Ležel jsem tam unaven zakládáním telegramu do vysílačky mezi svými barevnými kníhama a pastelama /ve velké krabici jsem jich měl jenom šestnáct/ a poslouchal jsem červený kanál NBC.

Jacka Bennyho v Salignitovém programu, Amose a Andyho, Edgara Bergmana a Charliho McCartyho v Honičce a Senbornův pořad, Jednočlennou rodinu, První večerník, modrý kanál NBC: Stejná esá, Jergensův program s Walterem Winchelem, Zprávy, prosím, Dny mrtvého úd olí, a ze všeho nejlepší kanál Společného fondu se Zeleným aráněm, Osamělým lesníkem a Stínem tichého místa. Dnes, když pustím autorádio a přejeďu z jedné strany stupnice na druhou, všude jsou jen strostrunné orchestry, řeči banálních hospodyněk a neohutné hovory řidičů nákladáků o jejich bizarním sexuálním životě s arogantně mluvenými ukázkami, nasmyslné country a westernové žvanění a rockovou hudbu tak hlasitou, až bolí uši.

Když mi bylo deset, zemřel můj dědeček a já byl jako "nezvedené dítě" poslán na vojenskou školu, abych se dostal do "řádných rukou". Vrátil jsem se, když mi bylo čtrnáct. Jeffymu bylo pořád pět.

Když mi bylo čtrnáct, ohodíval jsem obvykle v sobotu odpoledne do kina a odpolední představení stálo deset centů. Tehdy ještě používali na pražení lukuřice skutečné máslo a vědycky jsem si mohl být jistý, že uvidím pořádný western jako třeba Krutou LeRue nebo Divokého Billa Elliota v Červených jezdcích a Bobbyho Blakeho ve Prajírkově nebo Rogerse a Johnyho Micka Browna; děsivé filmy jako Dům hrůzy s Rondo Hattonem v roli Škrtiče, Kočičí lidi, Mumí nebo film Oženil jsem se s čarodějnicí s Fredericem Marchem a Veronicou Lakeovou a ještě třeba epizodu z velkých seriálů jako Stíny s Victorem Jorým nebo Dicka Tracyho, Flash Gordona, nebo jednu ze tří politických fresek: Cestopisné přednášky Jamese Fitzpatricka, Filmové správy nebo Spíváme spolu. Pokud jsem zůstal až do večera, byla tam také Bingo nebo Keano a čerstvá večeře. Když jdu do kina dnes, vidím Glinta Eastwooda, který lidem stíná hlavy jako zralé melouny mannam.

V osmnácti jsem odešel na vysokou školu. Jefftymu bylo stále pět. Na léto jsem se vrátil na výpomoc do klenotnictví mého strýce Jose. Jeffty se nezměnil. Teď už jsem na něm upozoroval něco rozdílného, něco špatného, něco nadpřirozeného. Jefftymu bylo pořád pět, ani o den víc.

Ve dvadvaceti jsem se nadobro vrátil domů. Otevřel jsem ve městě obchod s televizory firmy SONY, první svého druhu. Čas od času jsem viděl Jefftyho. Pořád mu bylo pět.

Dnes je to v mnoha směrech lepší. Lidé již neumírají na nemoc i stáří. Auta jezdí rychleji a dostanou se dříve na lepší silnice. Košile jsou měkčí a hedvábnější. Máme paperbackové knížky, které stojí tolik, jako kdysi stála dobrá kniha ve tvrdé vazbě. Často jsem také chodíval do banky, abych žil z úvěrové karty, dokud se poměry nezlepší. Ale pořád si myslím, že jsme o dost dobrých věcí přišli. Víš, že si dneska už nemůžeš koupit linoleum, ale jenom vinylovou podlahovou krytinu? Taký už nemáme takovou věc, jako třeba voskové plátno. Nikdy víc už neucítíš tu zvláštní nasládlou vůni z babiččiny kuchyně. A nábytek se už nevyrábí bíce než třicet let, protože udělali průzkum a zjistili, že mladí "domotvárci" jej rádi vyhazují a pak si obstarávají celý nový - barevně identifikační nebo BORAX - každých sedm let. Myslím, že granodesky už nejsou také nejlepší, nejsou tak silné a solidní jako ty staré, jsou tenké a můžeš je ohnout... což podle mě není dobré. V restauraci nedostaneš smetanu ve džbánu, ale jenom tu umělou šlichtu v plastické tubě a ta nemá nikdy tu správnou barvu. Nárazník auta klidně promáčkneš teniskou. Ať jdeš kamkoli, města vypadají pořád stejně se svými Královskými hamburgery a McDonaldy a 7-eleveny a mexickými topinkami a mo-

tely a nákupními středisky. Všechno by mohlo být lepší, ale proč se zdržovat úvahami nad minulostí.

Nemyslím, že by Jeffty byl od pěti let opožděný. V tom to nebude. On jenom je pět let starý, velice bystrý, pohotový, roskočné a legrační dítě, mazané jako sekretář parlamentu.

Byl tři stopy vysoký, na svůj věk sice malý, ale perfektně tvarovaný: nevelká hlava, žádné zvláštní rysy, nic z toho. Mílé, normální pětileté dítě. Jenom s tou výjimkou, že byl stejně starý jako já - bylo mi tedy dvadvalet.

Mluvil pisklavým, sopránovým hláskem pětiletého; když se procházel, poskakoval jako pětiletý; když něco říkal, bylo to o zájmech pětiletého ... komických knížkách, hrách na vojáky, používání kolíčků na prádlo k připojení tvrdého kusu lepenky k vidlicím kola, jehož špiče potom vydávaly zvuk motorového člunu; tázavé otázky, jako: "proč se to dělá tak, jak se to dělá?", "jak vysoko je nahoře?" "jak staré je staré?", "proč je tráva zelená?", "proč slon vypadá tak, jak vypadá?". Ve dvadvaletí mi bylo pět.

Jefftyho rodiče, to byl smutný pár. Byl jsem stále Jefftyho přítelem a tak ho se mnou nechávali. Potloukali se po obchodě nebo jsem ho vzal někdy do lunaparku, na minigolf, do kina. Vzrušovalo mě trávit s "nimá" čas. Ne, že bych o ně chtěl pečovat, když byli tak deprimováni, ale předpokládal jsem, že jedno od toho ubohého ďábla očekávat nemohou. Měli ve svém domě cizí věc, dvadvaletileté dítě, které představovalo poklad svým zvláštním stavem dětství, ale které jim také upíralo radost z pohledu na dítě dospívající v dospělého.

Pět let, to je pro malé dítě kouzelný věk... nebo "mlže" být, je-li dítě relativně osvobozené od příšerných obavností

dětských radovánek. Je to doba, kdy oči jsou doširoka otevřeny a je stále co poznávat; nic ještě není definitivně neměnné a beznadějně; doba, kdy ruce ještě všechno neovládají, mysl nemůže všechno poschopit; nekonečný svět je plný barev a naplněn tajemstvími. Pět let, to je zvláštní období, po němž končí doba vyptávání a kdy je nepotlačitelná, donkichotská duše mladého smílka vstrčena do pomrzých školních krabic. Období, než vezmou chvějící se ruce, které chtějí všechno držet, všeho se dotýkat a všechno hodnotit, a určí jim neměnné místo na desce lavice. Doba, kdy dospělí začnou říkat: "chovej se na svůj věk" a "musíš růst" nebo "chováš se jak dítě". Je to doba, kdy děti, které předstírají dospívání, jsou stále bystré a vnímavé a i nadále jsou mazlíčky všech. Doba radosti, překvapení, nevinnosti.

Jeffymu bylo určeno právě to nejlepší období.

Ale pro jeho rodiče to byla přetrvávající noční můra, při níž je nikdo - žádný sociální pracovník, žádný kněz, žádný dětský psycholog, žádný učitel, žádný přítel, žádný medicínman, žádný psychiatr - ani jeden z nich, nepovzbudil, nepoplácal po zádech. Po sedmáct let jejich starost vzrůstala přes období rodičovské senility k znepokojení, od znepokojení k trápení, od trápení ke strachu, od strachu ke smutku, ze smutku ke zlosti, od zlosti k odporu, z odporu k otevřené nenávisti a konečně z nejhlubšího opovržení a odtažení k tupé depresivní resignaci.

John Kinzer byl mistrem pracovní snahy v Baldiarcově nástrojovně a lisovacím závodě. Byl to čtyřicetiletý muž. Všem připadalo, že žije okázalý život. V žádném případě nebyl ničím mimořádným... Kromě toho, že již sedmáct let byl otcem pětiletého dítěte.

John Kinzer byl malý muž, tichý, s žádnými ostrými rysy ve tváři, s bledými očima, kterými na mě nikdy nespočinul déle než

některé sekundy. Při rozhovoru ustavičně posunoval svou židli a málo se, že vidí v horním rohu místnosti věci, které jiní nevidí... nebo alespoň chtěl vidět. Předpokládal jsem, že neustálé návštěvy vyhovovaly jemu nejvíce.

Leona Kinzerová se pokoušela vše hrdinně vynahradit. Nebylo podstatné, ve kterou hodinu dne jsem je navštívil, vždy se mi pokoušela podstrčit nějaké jídlo. A byl-li v domě i Jeffty, vždy s ním mluvila o jídle. "Miláčku, chceš pomaranč? Pěkný pomaranč! Nebo mandarinku? Olompu ti mandarinku, chceš?" Ale bylo z toho všeho cítit zřejmý strach, strach z vlastního dítěte, protože nabídky, které se netýkaly jídla, měly vždy zlověstný tón.

Leona Kinzerová byla vysoká žena, však věk ji ohnul. Vypadala, jako by neustále hledala nějaké místo na vytapetované stě, nebo skladovací výklenek, ve kterém by mohla zblednout nebo přijmout růži podobné ochranné zbarvení, aby se mohla navědy skryt jasněmu pohledu velkých, dětských hnědých očí, které by ji stokrát za den minuly a neuvědomovaly by si její přítomnost, její zadržovaný dech, její přítomnost. Kolem pasu měla vždy uvázanou zástěru a kolem té se neustále míhaly ruce zčervenale uklízení. Jako by zachováváním neposkvrněného prostředí platila za jejich prohřešení - že umožnili vznik cizím tvarům.

Téměř nikdy nesledovali televizi. Dům byl obvykle mrtvě tichý, s výjimkou syčivého šeptání vody v kohoutcích vyvolaného usazeninami lesnaté pldy, bručící ledničky. Strašné ticho, jako kdyby se čas ubíral kolem tohoto domu oklikou.

Pokud jde o Jefftyho, ten byl pokojný. Žil v té atmosféře jemného strachu a tupého zmazení a pokud všemu rozuměl, v žádném případě nikdy nic nepoznámenal. Hrál si a zdál se být šťastný. Ale mít pocit, v pocitech pětiletého, jak cizí v jejích přítomnosti je. Cizí. Ne, to je nesprávný výraz. Byl "také" člověkem,

pokud už něčím byl, ale stál mimo vývoj, mimo soudobost světa, který ho obklopoval a rezonoval rozdílnou vibrací, než jeho rodiče. Jiné děti si s ním nehrály. Jak vedle něj vyrůstaly, nacházely ho stále v prvotním dětinství, tedy nezajímavého. Jednoduše se polekaly, když s postupem času svým vnímáním věku zjistily, že on není stejně afektovaný jako ony. Dokonce, když sam zabloudil někde podobného věku, rychle od Jefftyho utíkal, tak jako pes, kterého na ulici málem přejelo auto.

Já jsem tak zůstal jeho jediným přítelem. Přítelem po mnoho let. Pět, nebo dvacet? dva? Měl jsem ho rád víc než dokážu vypovědět. A nikdy jsem vlastně nevěděl proč. Ale měl, beze zbytku.

A protože jsme spoustu času trávilí společně, zjistil jsem také, že představuji - zdvořilou společnost pro Johna a Leona Kinzerovy. Oběd, sobotní odpoledne, sem tam nějaká hodina, když jsme se vrátili z kina. Byli mi vděční, že na něj mohou na chvíli zapomenout. Zbavoval jsem je rozpaků nepříjemné povinnosti vycházet s ním, předvádět světu, že jsou milujícími rodiči. Úplně normálního, šťastného, atraktivního dítěte. Jejich vděčnost se projevovala zvýšením pohostinnosti. Každý okamžik jejich deprese mi byl protivný.

Litoval jsem toho ubohého ďábla a opovrhoval jsem jím pro jejich neschopnost milovat Jefftyho, který byl evidentně restomilý.

Pokud jsem mohl, nikdy jsem ho nenechával v jejich společnosti. Sedli jsme v tom nejtemnějším pokoji, vždy tmavém, nebo alespoň tmavěnoucím, abychom mohli ve stínu utajit to, co by světlo mohlo bystrým očím prozradit - tře jsme seděli a civěli jeden na druhého. Nikdy nevěděli, co mi mají říct.

"Tak jakpak to jde dole, v továrně?" ptal jsem se Johna Kinzera. Pokrčil rameny. Ani pomocí konverzace nehledal v životě vhod-

neú pohodln nebo půvab. "Ale dobře, dobře," řekl konečně.

A opět jsme tiše seděli.

"Hechoš kousek kávového koláče?" zeptala se Leona. "Je čerstvý, dělala jsem ho dnes ráno." Nebo plnou mísu koláčů ze zelených jablek. Nebo mlásko a sušenky "Čelníkova obydlí". Nebo Bětín pudíng. "Ne, ne, děkuji, paní Kinzerová. Měli jsme s Jaffym několik sýrových hamburgerů cestou domů." A opět ticho.

Pak, když už klid a tupoost přerostla rámc /ale kdo ví, jak dlouho to totální ticho vládl, když zůstali sami; nikdy totiž nemluvil o té věci, která mezi nimi visela/, řekla Leona Kinzerová: "Myslím, že by měl jít spát."

A John Kinzer řekl: "Neslyším hrát rádio."

Právě tak to vždycky probíhalo, pokud jsem se zdvořile nemluvil a pod křehkou náminku neodešel. Ano, vždy byl způsob, jak odejít, stále to samé ... Až jednou.

"Nevím, jak dál", řekla Leona a začala plakat. "Není žádná naděje, ani den klidu."

Její muž se vyprostil ze starého pohodlného křesla a přešel k ní. Sehnul se a snažil se ji konejšit, ale a jeho neomaleného způsobu, jakým se dotkl jejích šednoucích vlasů, bylo zřetelné, že ho schopnost být soucitný, ochromila. "Ššš, Leo, všechno je v pořádku, ššš." Ale pláč neustával a její ruce jemně přejížděly po ochranných dečkách na opěradlech křesla.

Pak řekl: "Někdy se ptám, proč se raději nenarodil mrtvý".

John vzhlédl do rohu místnosti, k nepostradatelným stínům, které ho tam vždy čekaly. Je snad Bohem, který zkoumá tento vesmír? "Takhle to snad nemyšlíš?" řekl jí tiše, dojemně, naléhavě s napětím v těle a chvěním v hlase, aby si snad ten Bůh nevšiml té strašlivé myšlenky. Ale ona to tak myšlela a mínila tím velmi mnoho. Podařilo se jí rychle zmizet. Za své hanbě už smutek ne-

potřebovali. Byl jsem rád, že odcházím.

Za týden už jsem byl jinde. pryč od nich, od Jefftyho, jejich ulice a dokonce i čtvrti.

Měl jsem svůj vlastní život. Prodejnu, děti, zásobování, konference, poker s přáteli, večery s ženami v dobře osvětlených restauracích, rodiče, dát nemrznoucí směr do auta, stěšovat si na prádelnu kvůli velkému množství škrobu na límcích a manžetách, daně, chytit Johna nebo Davida /kteréhokoliv z nich/ při krádeži v pokladny ... Měl jsem svůj vlastní život.

Ovšem ani "onen" večer mě od Jefftyho neodloučil. Zavolal mě do obchodu a ptal se, jestli bych s ním nešel na rodeo. Kamarádili jsme spolu téměř dvadvacet let. Nikdy jsem nepřemýšlel o tom, co nás vázalo dohromady; vždy jsem si myslel, že to byl jednoduše věk. Věk a náklonnost k dítěti, jež mohlo být mým bratříčkem, kterého jsem nikdy neměl /s výjimkou" vzpomínek", kdy jsme si spolu hráli, když nám bylo oběma stejně; já na tu dobu vzpomínám, Jeffty je stále stejný/.

A tehdy, jedno sobotní odpoledne, jsem pro něj přišel, abychom šli na filmové dvojpredstavení a poprvé jsem si všiml věcí, kterých jsem si měl všimnout už několikrát předtím.

Jeffty na mě vždy čekával na schodech před verandou v houpačím křesle. Ale tehdy jsem ho nikde neviděl.

Vejít dovnitř, do temnoty a ticha domu, uprostřed slunečního dne bylo nemyslitelné. Chvilí jsem stál na chodníku, pak jsem z číkaní udělal kornout a zakřičel.

"Jeffty? Hej, Jeffty, pojd' ven! Přijdeme pondě,"

Slyšel jsem ho, ale neviděl. Jeffty to byl, o tom nebylo pochyb: jako Donaldu H. Hortonovi, prezidentovi a jedinému vlastníkovvi Hortonova televizního a zvukového střediska, m1 nikde, kromě Jefftyho, neřikal Donny. Nikdy mě jinak neoslovil.

/Dnes už to není lež. Jsem, co se veřejností týče, jediným vlastníkem střediska. Partnerstvím s tetou Patriicí jsem jí jenom splácel dluh. Nebyla to moc velká půjčka, jenom osmnáct tisíc, ale já jsem jí požádal, aby byla "mlčícím" partnerem, protože se o mě starala, když jsem byl dítě. Zbytek peněz jsem do podniku vložil, když mi bylo jedenadvacet; ty mi zanechal můj dědeček v mých deseti letech./

"Jeffty! Kde jsi?"

"Pod verandou, na tajném místě."

Prošel jsem kolem verandy a sěknul jsem se, abych se protáhl proutěným roštem. Tam, na udusané špíně si Jeffty vybudoval tajný úkryt. Měl tam v oranžových bedničkách comicsy, měl tam malý stolek a několik polštářů. To všechno osvětlovaly velké, tlusté svíčky. Tady jsme se schovávali, když nám oběma bylo ... pět.

Protáhl jsem se proutím. Pod verandou byla síma, komfortně páshnoucí špína; svíčky voněly společensky a rodinně. Každé dítě by se na takovém tajném místě cítilo jako doma; neexistuje dítě, které by se na takovém tajném místě necítilo nejšťastnější, nejtvorivější, které by zde nechtělo trávit lahodně tajemné chvíle svého života.

"Pojďme si hrát," řekl. Držel v ruce něco zlatého a kulatého. Zaplňovalo to celou dlaň jeho malé ručky.

"Zapomněl jsi, že jsme chtěli jít do kina?"

"Aní nápad. Právě proto tady na tebe čekám."

"Máma s tátou jsou doma?"

"Máma."

Pochopil jsem, proč čekal pod verandou. Nepochopil jsem, proč jsme tu i nadále. "Co te držíš?"

"Dekodér tajemství Půlnočního kapitána", řekl a natáhl dlaň. Uvědomil jsem si, že se na to dívám nechápavě, což trvalo dost dlouho. Pak mě náhle osvítilo, jaký že to zázrak drží Jeffty v ruce. Zázrak, který jednoduše nemohl existovat.

"Jeffty", řekl jsem tlumeně, s údivem v hlase. "Kde jsi to sehnal?"

"Objednal jsem si to. Přišlo to dnes poštou."

"To muselo stát moc peněz."

"Ani ne. Deset centů a dvě voskové pečeti ze sklenic Ovomaltina."

"Máš to vidět?" Hlas se mi chvěl, když jsem natahoval ruku. On mi to podal a já ten zázrak držel na dlani. Bylo to kouzelné.

Vzpomínáš? Půlnoční kapitán běžel v celostátním rozhlasovém vysílání v roce 1940. Podporovatelem bylo Ovomaltino. A oni každý rok vydávali dekodující odznak Tajné eskadry. A pak každý den, vždy na konci pořadu, udali stopu k pokračování následujícího dne; v kódu, který mohly rozluštit jenom děti, které vlastnily tento odznak. Vzpomínám si, že jsem jeden také měl a to v roce 1945, bylo to kouzelné. Uprostřed kódovací stupnice byla lup a vzpomínám si, že dekodéry přestali vyrábět po roce 1949.

V ruce jsem držel Dekodér Půlnočního kapitána, který, jak mi řekl Jeffty, dostal poštou za deset centů /deset centů!!!/ a dvě pečeti Ovomaltina. Zlatě lesklý kov s novou značkou, žádné poškození nebo skvrna rzi, jakou můžeš nalézt na starých odznacích, které můžeš občas objevit za přemrštěné ceny ve sběratelských obchodech... Tohle však byl "nový" dekodér "letošního" data.

Ale Půlnoční kapitán dnes už neexistuje. Nic podobného v rozhlasu neexistuje. Jednou nebo dvakrát jsem poslouchal napodobeninu "dávného" rozhlasového programu, ale příběhy byly nudné, zvukové efekty podlézavé, celkový pocit vyzníval velice špatně,

zastarale, staromódně. Ale já jsem přesto držel v ruce "nový" dekodér.

"Jeffty, vyprávěj mi o tom", řekl jsem.

"Co ti mám vyprávět, Donny? Tohle je můj dekodér Půlnočního kapitána, použil jsem ho k objasnění událostí, které se stancu zítřa."

"Jakže, zítřa?"

"No, v programu."

"V jakém programu?"

Civěl na mě, jako kdybych se schválně dělal hloupým. "V Půlnočním kapitánovi! Chlapče!"

Oněměl jsem. Stále jsem to nemohl pochopit, stále jsem nevěděl, co se děje. "Ty myslíš jednu z těch nahrávek, které dávají v programu starého rádia? Tohle myslíš, Jeffty?"

"Jakou nahrávku?" zeptal se. Nevěděl, co tím míním.

Tam dole pod verandou jsme civěli jeden na druhého, až jsem řekl pomalu, téměř rozzlobeně: "Jeffty, kdy posloucháš Půlnočního kapitána?"

"Každý den. V rádiu. V mém rádiu. Každý den o půl šesté."

Zprávy, hudba, idiotská hudba a zprávy. Tohle dávali v rádiu každý den o půl šesté. Žádného Půlnočního kapitána. Tajemství eskadry už nevysílali více než dvacet let.

"Hochu!" řekl. Oněměl jsem. Znal jsem ten způsob, jakým to řekl, ale nevěděl jsem "proč". Pak mi svítle, byla sobota, Půlnočního kapitána dávali od pondělí do pátku, ale ne v sobotu a v neděli.

"Půjdeme do kina?"

Opakoval otázku dvakrát. Má mysl byla někde úplně jinde. Nic určitého. Žádné závěry. Žádné divoké předpoklady. Jenom jsem si zkoušel všechno seřadit a uzavřít. Jak to však chceš

uzavřít, když není jiná možnost, než přijmout to za pravdu, nemožnou, však kouzelnou pravdu - to bylo nejjednodušší vysvětlení, které jsem však stále ještě nechápal. Něco tak světského a nudného jako běh času, nám kradlo všechny dobré, staré věci. A to všechno ve jménu pokroku.

"Půjdeme do kina, Donny?"

"Můžeš vsadit boty, že půjdeme, mrnouse," řekl jsem a usmál se. Vrátil jsem mi dekodér a on si ho dal do kapsy u kalhot. Vylezli jsme zpod verandy a šli do kina. Po celý zbytek dne o Půlnočním kapitánovi neřekl nikdo z nás už ani slovo. Ale celou tu dobu jsem o tom musel přemýšlet.

Inventura trvala celý příští týden. Jefftyho jsem neviděl do čtvrtka. Přiznám se, že jsem opustil obchod, nechal ho v rukou Johna a Davida a řekl jsem jim, že musím odejít dříve kvůli nějakým pochůzkám. Byly čtyři hodiny. U Kinzerových jsem byl ve třičtvrtě na pět. Přišla mi otevřít Leona, vypadala vyčerpaně a nepřítomně.

"Je Jeffty někde poblíž?"

Řekla mi, že je nahoře v pokoji...

... poslouchá rádio.

Nahoru jsem vyběhl po dvou schodech.

Dobrá, konečně jsem tedy udělal ten nemožný, nelogický skok, který mohl přenést kohokoliv, dospělého nebo dítě, úsekem víry. A byl to právě Jeffty, který mohl prožívat neočekávané věci, nezapadající do žádného schématu.

Připustil jsem: "Potřebuji" slyšet to, co jsem slyšel.

I přes zavřené dveře jsem ten program poznal.

"Támhle je Tennessee! Sundej ho!"

Ozvala se silná rána a výstřel z pušky a intenzivní jekot svištící kulky a pak ten samý hlas znovu zaječel - "Sundej ho!"

Miř přesně doprostřed!"

Poslouchal ABC, 790 kilocyklů a sledoval Tennessee Jeda, jeden z mých nejoblíbenějších pořadů čtyřicátých let, westernové dobrodružství, které jsem neslyšel dvacet let, protože je už dvacet let nevysílají.

Sedl jsem si na poslední schod a poslouchal jsem. Nebyla to repríza starého programu, protože ve vlastní stati dramatu byly příležitostné zmínky z běžného kulturního a technologického vývoje a fráze, které nemohly být používány ve čtyřicátých letech: aerosol, spray, laserové tetování, Tanzanie, slovo "nervózní". Nemohl jsem tento fakt přeslechnout. Jeffty poslouchal nový díl Tennesseeho Jeda.

Seběhl jsem dolů k vozu, Leona musela být v kuchyni. Otočil jsem klíčkem, praštil do radia a naladil na stupnici 790 kilocyklů, ABC. Rocková hudba. Seděl jsem tam několik chvil, pak jsem pomalu projel stupnicí z jednoho konce na druhý. Hudba, zprávy, estráda - žádný Tennessee Jed. A to byl Blaupunkt, nejlepší radio, jaké jsem kdy měl. Žádnou stanici jsem nemínil, prostě tam nebyla!

Za chvíli jsem vypnul radio i zapalování a potichu vyšel opět nahoru. Posadil jsem se na poslední schod a poslouchal oslý program. Bylo to "kouzelné"!

Vzrušující, fantastické, naplněné vším, na co jsem si vzpomínal. Inovované rozhlasové drama, ale moderní. Nebylo starobylé, žádná potřeba usmířit strážce se posluchače, kteří touží po starých časech. Byla to nová show, se všemi známými hlasy, ale čerstvá a jasná. Dokonce i reklamy, na dnes obvykle dostupné zboží, nebyly tak křiklavé nebo urážející jako ukřižované reklamy rozhlasu těchto dnů.

A když v pět hodin Tennessee Jed skončil, Jeffty znovu vyladil radio a já mohl slyšet familiární hlas Glenna Rigge: "Přeu-

stavuje se Hop Harrigan! Americká rozhlasová hvězda!" A ozval se zvuk letícího letadla. Bylo to vrtulové letadlo, nikoli tryskové! Žádný zvuk tvořený pod pokličkou, ale skutečný zvuk letadla - hlučně rozeřvaný, ohraplavý zvuk letounu G 8 se svými Odvážnými esy - Půlnočním kapitánem a Hopem Harriganem. A pak jsem uslyšel Hopa: "CX-4, volám kontrolní věž. CX-4 volá kontrolní věž. Zůstávám na příjmu!" Pauza, a pak - "O.K., to je Hop Harrigan, pojeď dolů!"

A Jeffty, který měl stejné problémy jako všechny děti ve čtyřicátých letech s výběrem programu, se pokusil najít další své oblíbence na jiných stanicích, když už svůj respekt k Hopu Harriganovi a Zhulákanému pobudovi splatil. Přeladil zpět na ABC, odkud uslyšel úder gongu, divokou disharmonii, nesmyslné čínské povídání a nakonec výkřik hlasatele: "Teeerry a piráti!"

Seděl jsem na posledním schodu a poslouchal Terryho Conného a Drzouna Corkina a, pomoz mi Bůh, Agnes Moorheadovou jako Dračí dámu. Všechny v nových dobrodružstvích, odehrávajících se v revoluční Číně, jaká nemohla existovat ve dnech Milтона Caniffse, v roce 1937, s Orientem a řekou pirátů a Chiang Kai-shekem a válečnými lordy, naivními imperialisty a dělovými čluny americké diplomacie.

Seděl jsem tam a poslouchal celou tu show, a seděl jsem dál a slyšel Supermana a Jacka Armstronga - "ryze amerického chlapce" a další část Půlnočního kapitána. Pak přišel John Kinzer, ale ani on, ani Leona se nepřišli podívat, co se mi přihodilo, nebo kde je Jeffty. Tak jsem tam seděl dál a najednou jsem začal plakat a nemohl jsem přestat, jenom jsem tam seděl se slzami v tváři, v koutcích úst. Seděl jsem a plakal, dokud mě Jeffty neuslyšel a neotevřel dveře. Podíval se na mě v dětském zmatku a já jsem uslyšel přestávku Společného fondu a pak začali hrát Toma

Mike, "Když se sklízeli čaj v Texasu" a "Šedozelený květ". Jeffty se dotkl mého ramene a usmál se na mě velkýma hnědýma očima a řekl: "Ahoj Donny, přišel jsi se mnou poslouchat radio?"

Znamená to popření existence absolutního prostoru, ve kterém má každá věc své místo; popření existence jednoduchého času, na který všechny události navazují.

Jeffty přijímal rozhlasové programy z místa, které by v Einsteinově přirozeném prostorově-časovém vesmíru logicky nemohlo existovat. Ale to nebylo všechno. Poštou mu přišla na objednávku prémie, která nebyla nikdy vyrobena. Četl comicsy, které již po tři desetiletí nebyly vydávány. Viděl filmy s herci, kteří již byli dvacet let mrtví. Dostalo se mu nekonečné radosti a potěšení z minulosti, které zanechalo svět daleko za sebou na svém překotném sebevražedném letu k Novým zítřkům, aby zničil svou pokladnici štěstí a vzdal se svým bájným škrtičům. Ale všechno, co bylo možné, Jeffty posunul zpět do přítomnosti, vzkřísil udržované tradice, převedl je do současnosti. Jeffty byl dobrovolným Aladinem, který zcela přirozeně svou kouzelnou lampou osvětloval realitu svého světa.

A do toho světa mě vzal s sebou.

Protože mi důvěřoval.

Snídali jsme Kvakerovy nadívané pšeničné jiskry a teplé Ovomaltino. Chodili jsme do kina a zatímco ostatní sledovali komedii s Goldie Hawnovou a Ryanem O'Nealem, Jeffty mě oblažoval Humphreym Bogartem v roli profesionálního zloděje brilantů Parkera, jak podle románu Donalda Westlakeho Vraždící země upravil John Huston. Nebo filmem Val Lewtona Leinengen proti mravencům se Spencem Tracym, Carole Lombardovou a Laird Cregarem.

Dvakrát do měsíce jsme chodili k novinovému stánku a kupovali obvyklé pulpové výtisky jako Stín, Doktor Savage, Děsivé příběhy.

Pak jsem si s Jefftym sedli a já jsem mu časopisy četl. Zvláště si zamiloval nový román Henry Kuttnera Achilův sen a nový soubor povídek Stanleyho G. Weinbauma o částečkách subatomárního vesmíru Redurn. V září jsme se těšili na nové pokračování Howardova Conana - Ostrov černých lidí - v Tajuplných historkách. Zato v srpnu nás zklamal Edgar Rice Burroughs se svým čtvrtým románem Jupiterské série Johna Cartera z Barsocmu - Korzár z Jupiteru. Ale vydavatel Argosy All-story Weekly nás ubezpečil, že vyjdou další dvě povídky této série, což byla pro nás tak neočekávaná novina, že naše zklamání, způsobené slabší kvalitou běžného příběhu, bylo potlačeno.

Četli jsme comicsy a dříve, než jsme o tom spolu mluvili, jsme si oba oblíbili Šviháka, Chlapce v povětří a starou Krakonu. Také jsme zbožňovali Jingle Jangle Comics - kreslené seriály George Carlsona, zvláště pak Prince s tváří měsíčního úplňku a Povídky starého Pretzleburgu. Někdy jsem se pokoušel Jefftymu vysvětlovat některé hůře srozumitelné slovní hříčky, ale byl příliš malý na to, aby měl ten druh jemného důvtipu.

Jak to vysvětlit! Nevím. Na univerzitě jsme měli fyziky dost, ale moje improvizované dohady byly obvykle z větší části mylné. Zákony zachování energie bývají občas porušeny. A Jeffty byl snad katalyzátorem takového mírného porušení zachování zákonů. Začali jsme znovu skutečně existovat. Pokoušel jsem se číst o - "zakázaných" druzích mezonového rozkladu, o Gamma rozkladu se svými mezonovými neutrony - ale nic jsem nenašel; dokonce ani Švýcarský institut pro nukleární výzkum, nedaleko Curychu, mi nepomohl přijít věci na kloub. Byl jsem vržen zpět k neurčitému, matnému přijetí filozofie, že ten pravý název pro "vědu" je "kouzlo"

Vysvětlení žádné, ale zato nastaly dobré časy.

Nejšťastnější doba mého života.

Měl jsem "skutečný" svět, svět mého obvodu, přátel, mé rodiny, neužitečných daní, večerů s mladými ženami, které mluvily o svém zaměstnání nebo o Spojených národech, stoupajících cenách kávy a mikrovlnných trub. A měl jsem také Jefftyho svět, ve kterém jsem existoval, jenom když jsem byl s ním. Nové události minulosti jsem prožíval pouze v jeho společnosti. A blána mezi oběma světy byla stále tenčí, stále průhlednější a průsvitnější. Měl jsem to nejlepší z obou světů. A věděl jsem, že nemohu přenášet nic z jednoho do druhého.

V těch chvílích jsem zapomínal, že prozradím-li Jefftyho, přivedu konec všemu.

Moje neopatrnost rostla a já propadal takovým úvahám, jak křehký je vztah mezi Jefftyho a mým skutečným světem. Určitě existoval důvod, proč přítomnost povolovala existenci minulosti. Nikdy jsem tomu skutečně neporozuměl. V knihách hrůzy, kde boj o přežití probíhá mezi drápy, tesáky, chapadly a jedovými vácíky, se poznání divoké přítomnosti vždy týká minulosti. Nikde tam však není podrobné prohlášení, ve které přítomnosti číhá cokoli, aby to mohlo v tom správném okamžiku vyrazit a trhat svými nemilosrdnými čelistmi. Kdo poznal takovou věc ... ať už kdykoliv... určitě ne za našich časů... kdo by takovým věcem rozuměl?

Pokouším se osvobodit. Nemohu. Byla to chyba.

Stalo se to příští sobotu.

"Co dnes hrají?" zeptal jsem se v autě, na cestě do města.

Podíval se na mě z druhého konce předního sedadla a usmál se jedním ze svých nejlepších úsměvů. "Ken Maynard v Muži vymačujícími spravedlnost a Zničený muž." Usmíval se, ale jakoby mimo mě. Cítil jsem jeho nedůvěru.

"Jseš šikula", řekl jsem mu potěšeně. "Besterův Zničený muž?" Přikývl potěšen mým potěšením. Věděl, že je to jedna

z mých oblíbených knih. "Ach, to je výborné!"

"Prima", řekl.

"A herci?"

"Franchot Tone, Evelyn Keyesová, Lionel Barrymore a Elsie Cooková ml." Věděl toho o filmových hercích pokaždé víc než já. Znal všechny herce z každého filmu, který viděl. Dokonce i z divovných scén.

"A kreslený film?" ptal jsem se.

"Budou tři: Malá Lulu, Kačer Donald a Králíček Bugge; Opice jsou tatíčky nejbláznivějších lidí od Lewa Lehra a novinka Pete Smitha." "Ach, chlape", řekl jsem šklebíc se od ucha k uchu. Pak jsem pohlédl dolů a na sedadle uviděl objednávkový formulář. Zapomněl jsem ho nechat v obchodě.

"Musím se ještě stavit ve Středisku", řekl jsem. "Musím jim tam něco dát. Je to jenom minutka."

"Dobře", řekl Jeffty, "Ale víš, že to nesmíme zmeškat?"

"Můžeš být bez obav, mrncusí", řekl jsem mu.

Když jsem zastavil na parkovišti, nedaleko Centra, rozhodl se, že půjde se mnou. Město není velké, jsou zde jenom dvě kina - Utopie a Lyrika. My jsme se rozhodli pro Utopii, byla jen tři bloky od Centra. Šel jsem s formulářem do obchodu. Byl tam bláznivec. David a Johnem obsluhovali každý dva zákazníky a kolem stáli další lidé. John se otočil a podíval se na mě s hrůznou maskou obhajoby místo tváře. David běžel ze skladu do předváděcí místnosti a celým svým vzezřením jakoby křičel: "Pomoci!"

"Jeffty", řekl jsem a sklonil se k němu, "poslouchej, jenom pár minut. John a David mají potíže se všemi těmi lidmi. Slibuju, že nezmeškáme, ale nech mě, abych je zbavil několika zákazníků."

Vypadal nervózně, ale přikývl. Pokynul jsem mu ke křeslu a

řekl: "Na chvilku si sedni, já jsem hned u tebe."

Šel ke křeslu a ačkoli věděl, co se stane, posadil se.

"Dobře, jak chceš."

Začal jsem obsluhovat zákazníky, kteří chtěli barevný televizor. Byla to první skutečně dobrá zásilka, kterou jsme dostali. Barevné televizory začaly dosahovat přiměřených cen a tohle byla Sony - premiéra - a moje zlatonosná žíla. Představoval jsem si je, jak si vypůjčují, jen aby mohli zajít do Centra. Byl to obchod.

V mém světě stál obchod na prvním místě.

Jeffy tam seděl a civěl na zeď. Stěna končila dvě stopy pod stropem a nahoře na ní byly narovnaný televizory, třiatřicet televizorů. Černobílé, barevné, malé, velké - a všechny v provozu. Jeffy tam seděl a v to sobotní odpoledne sledoval třiatřicet televizorů. Mohl si vybrat ze třinácti kanálů vzdělávacího vysílání UHF. Na prvním byl golf, baseball na druhém, osobnosti bowlingu na třetím. Na čtvrtém byl náboženský seminář, taneční show pro mládež na pátém, na šestém opakovali situační veselohry. Sedmý program reprízoval policejní show, na osmém byly záběry z přírody, na devátém zprávy a beseda, přímý přenos automobilevých závodů na desátém, na jedenáctém počítali logaritmy, na dvanáctém předvíčovala žena ve cvičebním trikotu závodové sedačky a na třináctém běžel velice špatný animovaný film ve španělštině. Šest z nich se opakovalo ve třech televizorech.

Jeffy tam seděl a sledoval televizní stěnu a já prodával tak rychle, jak jen jsem dokázal, abych mohl zplatit dluh tetičce Patricii a zůstal tak ve styku s mým vlastním světem. A tím byl obchod.

Měl jsem vědět víc. Měl jsem pochopit přítomnost a způsob, jak lze zabít minulost. Ale já prodával plnými rukama. A když jsem

konečně, asi po půlhodině, pohlédl na Jefftyho, byl úplně jiný. Byl propocený. Tak propocený, jako by měl chřipku. Byl bledý, nezdravě bledý a jeho ručky svíraly opěradlo křesla tak pevně, že kotníky nabývaly zřetelných obrysů. Omluvil jsem se mladému páru, který měl zájem o nový jedenadvacetipalcový středozevní model a přiskočil k Jefftyma.

"Jeffty!"

Podíval se na mě, ale jeho oči vypadaly cize. Byl v naprosto hrozném stavu. Pomohl jsem mu z křesla a šel s ním ke dveřím, ale zákazníci za mnou vykřikl a muž středních let mi řekl: "Chcete tu věc prodat, nebo ne?"

Pohlédl jsem na Jefftyho a pak zpět na zákazníky. Jeffty vypadal jako Zombie. Mohy měl jako gumové a chodidla vlekl za sebou. Zvuk bolesti - minulost byla sžírána současností.

Vytáhl jsem peníze z kapsy a strčil je Jefftyma do ruky. "Mrňousi, poslouvej mě... hned odtud vypadnem." Stále jakoby nemohl zacitřit svůj pohled. "Jeffty", řekl jsem, jak nejjemněji jsem uměl, "poslouvej mě." Muž středních let a jeho žena vykročili k nám. "Poslouvej, mrňousi, vypadneme odtud během minuty. Půjdemo do Utopie a koupíme lístky. Jdi do Utopie a kup lístky. Hned za tabou přijdu." Muž středních let se svou ženou byli již téměř u nás. Postrčil jsem Jefftyho ke dveřím a sledoval, jak klopýtá nesprávným směrem. Pak se zastavil, jakoby shromažďoval svůj zbytek rozumu a otočil se, aby vykročil zpět do přední části Střediska, na druhou stranu od Utopie. "Ano, pane", řekl jsem a otočil se k nim. "Ano, madam, tohle je úžasný televizor s některými senzačními rysy. Pokud se mnou půjdete spátky..."

Náhle se ozval zvuk ublížení, ale já jsem nedokázal určit, na kterém to bylo programu, nebo z kterého televizoru přicházel.

Převážnou část jsem se dozvěděl až později od děvčete z pokladny a od známých, kteří mi přišli říct, co se stalo. Asi po

dvaceti minutách jsem byl v Utopii, ale to už Jefftyho zmlátili tak, že se nemohl hýbat a teď ležel v kanceláři ředitele.

"Neviděla jste tedy velmi malého chlapce, asi tak pětiletého, s velkýma hnědýma očima a ostře hnědými vlasy... čekal tady na mě?"

"Vy myslíte toho chlapce, kterého tak surově zbili?"

"Cože? Kde je?"

"Vzali ho do kanceláře ředitele. Nikdo neví, kdo to je nebo kde hledat jeho rodiče - "

Mladá dívka v uniformě uvaďěčky klečela vedle gauče a přikládala mu na tvář mokrý papírový ručník.

Vzal jsem od ní ručník a poslal ji ven. Dívala se uraženě, zahuhlala něco sprostého, ale odešla. Seděl jsem na okraji gauče a pokoušel jsem se stírat krev z poraněných míst. Obě oči měl zvržené a celé oteklé. Ústa měl škaradě rostržena. Vlasy měl slopeny zaschlou krví.

Stál v řadě za dvěma dětmi ve věku třináct až devatenáct let. Lístky začali prodávat ve 12,30 a představení začínalo ve 13,00. Dovnitř začali pouštět až ve 12.45. Jeffty tedy čekal a ty děti před ním měly tranzistor, poslouchaly nějakou míčovou hru. Jeffty si chtěl něco poslechnout, Bůh ví, co to mohle být - Velká centrální stanice, Pojďte si hrát, Změňte zapomenutých - jen Bůh ví, kterou z nich.

Zeptal se jich, když byla přestávka pro reklamu nebo něco podobného, zda by mu radio na chvílku nepůjčili, a děti mu ho daly. Snad z nějaké potouchlosti, aby měly záminku na něj zaútočit nebo mu provést nějaký kanadský žertík. Jeffty přeladil stanicí... a oni už nebyly schopni dostat tam nazpět tu míčovou hru. Ta již byla uzamčena v minulosti, ve stanici, která měla vysílat program existující jen pro Jefftyho.

A pak, jak všichni viděli, hrubě ho ztloukli.

A potom utekli.

Odešel jsem, zanechal jsem ho tam v boji proti přítomnosti nedostatečně vyzbrojeného. Prozradil jsem jedenadvacetipalcovou středozezemní stupnici, chtěje ho utěšit televizorem a jeho tvář teď byla rozbita na kaši. Neslyšně sténal a tiše plakal.

"Ššš, všechno je v pořádku, mrňousi. To jsem já, Donny. Jsem tady. Až budeš v pořádku, vezmu tě domů."

Měl jsem ho vzít do nemocnice rovnou. Nevím, proč jsem to neužlal. Příště ho tam vezmu hned, příště to udělám.

Když jsem ho dopravil až ke dveřím, John a Leona Kinzerovi na mě jenom zírali. Nepohnuli se, aby mi ho vzali z náruče. Jedna jeho ruka visela dolů. Jen stěží byl při vědomí. A oni jenom civěli v tom pološeru sobotního odpoledne. Díval jsem se na ně. "Děti ho zbily." O pár palců jsem ho zvedl, aby ho převzali. Prázdnýma očima bez pohybu na nás civěli dál, "Ježíši Kriste," vykřikl jsem, "zbili ho! Je to váš syn! Copak se ho bojíte dotknout? Jaký to jen jste pekelný druh lidí?!"

Pak se Leona velmi zvolna pohnula. Na několik sekund se zastavila přede mnou a v její tváři se zračila lhostejnost. Byl na ní strašný pohled. Byl to pocit, který jsem prožil už mnohokrát a který jsem už nikdy zažít nechtěl, ale byl tu zase.

Tak jsem si řekl, "Pomoz mi, Bože" a zvedl ho k ní.

A ona ho odnesla nahoru po schodech do koupelny, aby mu smyla krev a jeho bolest.

John a já jsme stáli na původních místech v šerém obývacím pokoji a hleděli upřeně jeden na druhého. Neměl, co by mi řekl.

Předal jsem jim minulost a posadil se do křesla. Přásl jsem se. Z koupelny jsem slyšel téct vodu.

Až po dlouhé chvíli, jak se mi alespon zdálo, sešla Leona

a utírala si ruce do zástěry. Sedla si na pohovku a John si po chvíli přisedl k ní. Zeshora jsem uslyšel rockovou hudbu.

"Nedáš si kousek dobrého koláče?" zeptala se Léona.

Neodpověděl jsem. Poslouchal jsem hudbu. Rockovou hudbu. V radiu, Na konci stolu, vedle pohovky, byla lampa. Vrhala tlumené a zbytečné světlo na stínový obývací pokoj. Rocková hudba přítomnosti? A v radiu nahoře? Chtěl jsem něco říct, když vtom jsem pochopil...

Ach, Bože ... Ne!

Vyskočil jsem zrovna jako zvuk odporně praskající zastřené hudby a stolní lampa potměla a blíkla. Něco jsem vykřikl, už nevím co, a vyběhl po schodech.

Jefftyho rodiče se nepohnuli. Seděli tam se založenými rukama tak, jak tam sedávali už mnoho let.

Dvakrát po cestě do schodů jsem zakopl.

V televizi nebylo nic, co by mě upoutalo. Koupil jsem staré, katedrále podobné Philco z bazaru a nahradil všechny jeho přepálené součástky originálními trubicemi starých radií, aby fungovalo. Nepoužil jsem ani tranzistory, ani tištěné obvody. Seděl jsem nad tím přijímačem celé hodiny a ladil tam a zpátky tak pomalu, jak jen si lze představit. Tak pomalu, až to vypadalo, jako by se vůbec nepohybovalo.

Ale nenalezl jsem žádného Půlnočního kapitána nebo Zemí zapomenutých, Stíny, ani Klid, prosím.

Ona ho přece jen po všechna ta léta milovala. Nemohu je nenávidět, oni jenom potřebovali žít v přítomném světě. To není zas tak strašná věc.

Je to dobrý svět. Na všechno je brán zřetel. V mnoha směrech je to lepší, lidé už víc neumírají na staré zákeřné nemoci. Umírají na nové, ale to je vývoj, že?

Že?

Jen řekněte.

Americký spisovatel HARLAN JAY ELLISON je nejrozporuplnější postavou té generace spisovatelů, kteří se začali prosazovat v padesátých letech. Narodil se v roce 1934 v Ohio, kde také vyrůstal. Navštěvoval zde i státní univerzitu, kterou byl však nucen po osmnácti měsících opustit. Jedním z důvodů jeho odchodu byla otevřenost jednoho profesora, který mu řekl, že nemá literární talent. V té době již byl Harlan Ellison členem clevelandského fandomu, kde produkoval materiály pro magazín clevelandské sci-fi společnosti - Science-Fantasy Bulletin /později Dimension/. Harlan Ellison byl nestálý, nebojácný, mimořádně ambiciózní, překypující energií. Převyšoval všechny, kteří se ocitli v jeho společnosti. Mnoho již bylo řečeno o jeho povídkách, kterými se ve sci-fi prosadil a za něž získal nespočet ocenění a stal se výraznou osobností vykreslující svou povahu autora zabývajícího se bezprostřední situací.

Od roku 1955 žil v New Yorku, kde napsal mnoho povídek, třebaže jeho první profesionální vydání se objevilo až v roce 1956 - "Glowworm" v Infinity Science Fiction. Od toho okamžiku začal publikovat ve velkém /do konce roku 1958 více než 150 povídek a literárních prací/. Většina jeho produkce tohoto období je nevytříbená a nepůvodní, silně ovlivněná třeba Nelsonem Algrenem a odvozenými modely spisovatelů úspěšných sci-fi magazínů té doby. Harlan Ellison používal nespočet pseudonymů - pro fanziny Nalrah Nosille, pro povídky detektivních, pornografických a jiných žánrových časopisů Sley Harson /spolu s Henry Slesarem/, Landon Ellis, Derry Tiger, Price Curtis a Paul Merchant, pro sci-fi magazíny Lee Archer, E.K.Jarvis, Ivar Jorgensen, Clyde Mitchel a Ellis Hart, Jay Solo, Jay Charby, Wallace Edmondson a od roku 1957 Cordwainer Bird, jméno, které užíval od roku 1964 pro televizní tvorbu /především kvůli konfliktu s televizními producenty/.

Krátce po příchodu do New Yorku se Harlan Ellison, pod nepravým jménem, stal členem skupiny Red Hook Brooklyn, nazývané "Baroni": během svého desetitýdenního "úkolů" získal materiály, které přímo použil v prvním románu "Rumble" /vydaný 1958 pod názvem "Web of the City"/, ve kterém, třebaže se nezabýval tematikou sci-fi, předvedl s průraznou intenzitou svůj způsob

chápání urbanistických představ moderního města. Harlan Ellison je jedním z mála sci-fi autorů, kteří se vášnivě a neustále věnují modernímu americkému městu. Plody tohoto zájmu můžeme nalézt ve sbírkách "The Deadly Street" /1958/, "The Juvies" /1961/, "Gentleman Junkie and Other Stories fo the Hung-up Generation" /1961/, "Rockabilly" /1961 pod názvem "Spider Kiss"/ a také ve studii pouličního gangu "Memos from Furcators: Two Journeyas of Our Times" /1961/. V pozdější sbírce "Love Ain Nothin But Sex Misspelled" /1968/ spojil sci-fi s ostatní tvorbou /to ve své první verzi, ve druhém vydání se od sci-fi výrazně vzdálil/. Povídky jako "Pretty Maggie Moneyeyes" /1967/, která již jednou vyšla, byly převedeny do charakterističtějšího kontextu, jak bude popsáno později.

Po splnění armádních povinností odejel v roce 1959 do Chicaga jako redaktor Rogue Magazin, který později vtáhl do tvorby Regency Book. Od roku 1962 žije v Los Angeles. Během té doby, přestože napsal mnoho prací komerčního rázu, začal si vytvářet pověst nekonformního individualisty a začal se věnovat výhradně sci-fi. Jeho první sci-fi román "The Man with Nine Lives" /1960; v roce 1959 v AMZ jako "The Sound of Scythe"/ vyšel současně se sbírkou sci-fi povídek "A Touch of Infinity" /1960/ v Ace Double; obě díla slibovala mnohem více než posléze splnila a ukázala Harlana Ellisona jako nejistého autora píšícího podle požadavků magazínů padesátých let. Další sbírka "Ellison Wonderland" /1962/ vyšla též v roce 1964 pod názvem "Earthman Go Home", s novým úvodem a doplněna povídkami "The Forces that Crush" a "Back to the Drawing Boards" v roce 1974/ obsahuje nejisté povídky násilných rétorických sklonů nekonvenční tvorby.

Z předních sci-fi spisovatelů hledal Harlan Ellison svůj vlastní jazyk snad nejdéle. Své povídky zřídka upravoval do modelových sérií, ale i když se postavy neopakují od povídky k povídce, přesto lze povídky o průběhu války budoucnosti mezi Zemí a Kyberem považovat za seriál. Nejznámější z nich je "Demon with a Glass Hand" /1964/ a další povídky "Life Hutch" /1956/, "Trojan He Arse" /1956/, "The Crackpots" /1956/, "Yellow Streak Hero" /1957; vyšla i pod názvem "Night Vigil"/, "Run for the Stars" /1957/, "Sleeping Dogs" /1974/.

První roky v Hollywoodu byly namáhavé, ale konečně úspěšné.

Po mnoha petířích se od roku 1963 začal prosazovat jako úspěšný televizní scénárista, přispívající do takových seriálů jako "Route 66", "The Alfred Hitchcock Hour", "The Untouchables". Mnohem větší zájem mezi fanoušky sci-fi vzbudily jeho dva scénáře pro "The Outer Limits" /1964/ a další dva pro "The Man from U.N.C.L.E." /1966, 1967/ a epizoda pro "Star Trek" - "The City on the Edge of Forever" /1967/. Za tuto dramatickou prezentaci obdržel v roce 1968 Huga a cenu Writers Guild of America. Další originální scénář, poněkud odlišný od filmové verze, byl publikován Rogerem Elwoodem v "Six Science Fiction Plays" /1976/. Jeho pravděpodobně nejpozoruhodnějším scénářem je "Demon with a Glass Hand" /1964/ pro "The Outer Limits", za který získal cenu Writers Guild of America /potřetí tuto cenu obdržel za další filmový scénář "Faster Than Light"/. Naopak kanadský seriál "The Starlost" se udržel jen jednu sezónu.

V této době kariéry televizního scénáristy začal Harlan Ellison psát pod svým vlastním jménem. Mnoho povídek se později objevilo ve sbírkách "Paingod and Other Delusions" /1965/, "I have No Mouth and Must Scream" /1967/, "From the Land of Fear" /1967/, "Love Ain't Nothing But Sex Misspelled" /1968/, "The Beast that Shouted Love at the Heart of the World" /1969/, "Over the Edge: Stories from Somewhere Else" /1970/, "Alone Against Tomorrow Stories of Alienation in Speculative Fiction" /1971/. Poslední sbírka je přehledem tvorby Harlana Ellisona 60. let, již jednou publikované.

V té době začal Harlan Ellison hromadit bezpočet cen - 1966 Hugo a Nebula za povídku "Repent Harlequin! Said the Ticktoman", 1968 Hugo za povídku "I Have No Mouth and I Must Scream", 1969 Hugo za povídku "The Beast that Shouted Love at the Heart of the World" a Nebula za román "A Boy and His Dog", 1974 Hugo za noveletu "The Deathbird", 1975 Hugo za noveletu "Adrift Just off Islets of Langerhans, Latitude 38° 54 N, Longitude 77° 00' 13" W", 1976 Hugo za dramatickou prezentaci filmu "The Boy and His Dog", na kterém spolupracoval a v roce 1978 Nebula za povídku "Jeffy is five". Začal také vydávat úspěšný seriál antologií kontroverzních sci-fi povídek nové vlny "A Dangerous Visions" /1967/, "Again Dangerous Visions" /1972/ a po delší odmlce "The Last Dangerous Visions". Povídky z těchto antologií byly později odměňovány různými cenami.

Přes tuto všestrannou aktivitu se stal Harlan Ellison snad nejdiskutovanějším spisovatelem sci-fi. Povídky, které se konečně staly úspěšnými a začaly získávat ceny, obsahovaly ohromnou autorovu energii vášnivě věnovanou zájmu o člověka, vyjádřeným divokými podobenstvími zničení vládnoucího podnětu 20. století, organizovaným pokrytectvím, zlými úmysly a zmatky, ale byly zde i povídky líčící odmítnutí individualismu lidského ducha směřující až k podrobení.

Stal se také vydavatelem "Harlan Ellison Discovery Series", kde se zabýval prezentací prvotin - "Stormtrack" Jamese Sutherlanda /1974/, "Autumn Angels" Arthura Byrona Covera /1975/, "The Light at the End of Universe" Perryho Carra a "Involution Ocean" Bruce Sterlina /1977/.

Později Harlan Ellison vydává dojemnou autobiografickou analýzu kořenů své tvorby "Approaching Oblivion Road Signs on the Treadmill Toward Tomorrow /1974/. Své nejlepší povídky cyklu člověk a Bůh sebral do sbírky "Deathbird Stories A Pantheon of Modern Gods" /1975/.

Například dojemné vyprávění "Pretty Maggie Moneyeyes" poloklammého vztahu hazardního hráče a ducha ženy, uvězněného ve šterbině stroje, je zobrazeno v expanzi sklíčenosti, kde mezi lidmi - milenci existuje člověk se svým vlastním životem, vyjádřeným surově, někdy až hystericky, nejčastěji však bodovou přímě-
řeností.

Další díla Harlana Ellisona: "Doorman" /1967/ a sbírky "Partners In Wonder: Harlan Ellison in Collaborations with..." /1971/, "No Doors, No Windows" /1975/, "Strange Wine" /1978/.

Tvorbě Harlana Ellisona se obsáhleji věnoval Robert Silverberg ve zvláštním čísle FSF, červenec 1977; G.E. Slusser - "Harlan Ellison: Unrepentant Harlequin" /1977/ a L.K. Swigart - "Harlan Ellison: A Bibliographical Checklist" /1979/.

Samuel R. Delany o Harlanu Ellisonovi: "Harlan Ellison je citlivý, ušlechtilý a hluboce přemýšlivý muž vlastností, se kterými se obvykle setkáváme u tichého typu člověka, odebírajícího se do ústraní. Harlan je také ale nápadný, vtipný, hulvátský a výmluvný. Ve čtrnácti letech získal několik cen a zasloužil by si i ty dvě nebo tři, které dosud nezískal. Harlanova přítomnost na poli sci-fi je něco jako "kamarádské zemětřesení". Ale každé zemětřesení má, podle všeho, své momenty, kdy v tichosti ustává."

Zpracováno podle Encyklopaedie of Science Fiction

SPACE SHOTTLÉ

Vzhledem k nízkému počtu přihlášených účastníků posouváme
termín uzávěrky naší soutěže na 31. srpen 1988.

Propozice soutěže byly vyhlášeny ve fanzinu SFK Třesk č. 4.

Nepromarněte nabízenou šanci.

Fanzin SCI-FI KLUBU TŘESK při Sdruženém klubu pracujících
v Třebíči

Vytiskla tiskárna OKS BV V Třebíči v červenci 1987 v nákladu
150 výtisků

Redakční rada pracovala ve složení MUDr. Vilém Blažek, ing.
František Pleskač, Marie Nejedlá

Texty přeložil Karel Čermák

Obálku navrhl a ilustroval MUDr. Zdeněk Řehák

Graficky upravil ing. František Pleskač

Přepsala Jana Budínová

Pouze pro vnitřní potřebu členů klubu

Neprodejné

.....

Ne, už byla vánoční noc, za chvíli přijde Mikuláš. Možná už přišel?

Robin naslouchal dupotu kopyt soba na sněhu, ale neslyšel nic. Našpicoval uši a čekal, jestli Mikuláš chrupe na křupkách, které na krbovou římsu nasypala jeho matka. Ale nikdo nechrupal ani nemlaskal. Vtom Robin odstrčil přikrývku a začal pomalu sjíždět s postýlky, až se dotknul země. Zlatistá vůně stromečku a ohně se vkrádala do pokoje. Robin šel potichoučku za tou vůní do haly.

Mikuláš byl v pokoji a stál sehnutý u stromečku! Robinovy oči byly čím dál větší a kulatější, až byly tak kulaté jako knoflíky u pyžamka. Vtom se Mikuláš narovnal a nebyl to žádný Mikuláš, ale Robinova matka v červeném županu. Robinova matka byla vpravdě tak silná jak Mikuláš a tak směšně vzdychla, když potřebovala vstát, že si musela pomoci rukama. Robin si strčil palec do pusy, aby nevyprskl smíchy. Ale stejně, Mikuláš tady musel být! Pod stromečkem leželo plno hraček, nových hraček.

Robinova matka si sedla ke krbu a vypila půlku sklenky mléka. Potom se zvedla a odcházela do ložnice. Když procházela kolem Robina, couvl do svého pokoje. Když znovu ostražitě vyhlédl, hračky - nové hračky - začaly teprve ožívat.

Vstávaly, třásly se a rozhlížely se okolo. Možná proto, že byly vánoce. Možná proto, že světlo ohně zaktivizovalo jejich obvody. Tak či onak, klaun se otřepal a protáhl, hadrová loutka

si rovnala zmačkané šaty. Opice udělala velké salto a pověsila se na větev stromku. Robin to všechno viděl. Míša, ukrytý za křeslem, to také všechno viděl. Kovbojové a Indiáni odhodili víko krabice a Rytíř otevřel retušovaná dvířka /která měla vypadat jako ze dřeva/ u retušované krabice /která měla vypadat jako z kamene/.

"Do útoku!" křičel Míša. "Do útoku!"

Vyběhl zpoza křesla po čtyřech jako opravdový medvěd, utíkal velmi rychle, až přiběhl ke klaunovi. Vrazil mu tlapu do velkého břicha a povalil ho na zem. Pak ho začal cpát do komína. Kosmonaut spadl jako jestřáb na opici a chvíli se prali popiskující na sedačce tříkolového romeru.

Baletka zaútočila první, ještě před Míšou, zadržovala dech, v prsou se jí ozývaly krátké zvuky, ale hadrová loutka se zvedla z podlahy a už běžela s Baletkou do ohně. Míša uviděl, jak dva Indiáni nesou do krbu Gardistu, samotného Kapitána Gardistu! Kapitánova šavle prošla jedním Indiánem jako máslem a musela poškodit nějaký obvod, protože Indián se začal pohybovat s velkou námahou. Jenže za chvíli už Kapitán hořel, oheň strávil jeho červený mundúr, ruce zvednuté nahoru připomínaly jazyky plamenů, jeho černé oči se leskly a sršely jiskrami, stříbrný kov z něho stékal jako pot a tuhnul v popelu pod kládami ohniště.

Klaun se chtěl s Míšou bít, ale Míša ho položil na lopatky. Slon Míšovi zabořil kel pod levou tlapu, ale Míša se jediným trhnutím uvolnil. Krtek hořel a hořel. Pejsek ho chtěl vytáhnout, ale vtom ho Opice vstrčila do ohně. Míša chvíli přemýšlel o příkrých schodech dolů a o hluboké temné pivnici, kde je plno plechovek, krabic a beden. Kdyby tam teď zaběhl a schoval se, tak

by ho Nové Hračky určitě nenašly. Robin by ho pak někdy po letech našel pokrytého rzí.

Baletka křičela vysokým zpěvným hlasem a Míša se otočil právě na tasený meč Rytíře...

Když v den Božího narození vstala Robinova matka z lůžka, Robin už nespál. Seděl s Kovboji pod stromkem a díval se, jak Indiáni tancují tanec přivolávající déšť. Opička mu seděla na rameni, Hadrová Loutka na kolenou a Rytíř i Slon u nohou.

"Robine, jak se ti líbí hračky od Mikuláše?" zeptala se matka.

"Jeden Indián nejde."

"Nevadí, vyměníme ho. Robine, musím ti teď říct něco vážného."

Robot - hospodyně Berta vešla do pokoje a přinesla kukuřičné plátky, mléko i vitamíny pro Robina a kávu s mlékem pro Robinovu matku.

"Kde jsou ty staré hračky?" zeptala se. "Tak se má nazývat uklizený pokoj?"

"Robine, víš, tvoje hračky jsou pouze hračky..."

Robin kývl hlavou, ale myslel na něco jiného. Ze dveří vyběhlo červené tele a za ním vyjel na koni kovboj s lasem.

"Kam se poděly tamty staré hračky, paní Jacksonová?" znovu se zeptala Berta.

"Možná že jsou naprogramované na autodestrukci," odpověděla matka.

"Víš, Robine, odkud se vzaly tvoje nové hračky Rytíř, Slon i Kovbojové? Čáry, máry - a jsou tu. To samé, jak vidíš, děje se i s lidmi."

Robin se na ni podíval se slzami v očích. "Ty samé čáry se odehrály před chvílí i zde, v našem domě."